

Hoe intensief kan Demeter zijn?

Het compleet vernieuwde glastuinbouwbedrijf van André en René Poldervaart (vader en zoon) is 3 april geopend. Drie hectare glas met de allernieuwste technieken, zoals warmtekrachtkoppeling, computergestuurde klimaatbeheersing, isolatieschermen, een productie- en sorteerruimte van 1000 vierkante meter, een docking unit voor de vrachtwagens. En dan lezen we in Eekoland dat het bedrijf nog Demeter is ook!

Door Leen Janmaat en Rienk ter Braake

Demeter? Maar het beeld van een biologisch-dynamische boerderij is toch dat van koeien in het stro, de composthoop en de kruiwagen om de compost naar de groentebedden te brengen? Ja, oké, er zijn ook grotere bedrijven die het wat sneller en wat groter doen, maar toch zijn dat nog steeds veelal gemengde bedrijven. Hooguit met een koude kas om het seizoen wat te vervroegen en wat te verlengen. En vaak klopt dat beeld ook. In totaal zijn er drieëndertig Demeter-bedrijven met glas. Daarbij gaat het om een totaal areaal van 7,6 hectare. Twee van deze bedrijven hebben een gestookte kas. En

hun gezamenlijk areaal is bijna drieënehalve hectare. Dus wel bijna de helft.

Demeter-glastuinbouw

De Demeter Voorwaarden Commissie (DVC) is sinds 2001 aan het werk om passende Demeter-voorwaarden op te stellen voor de glastuinbouw. Vanuit Demeter Internationaal zijn er namelijk geen specifieke voorschriften. In de glastuinbouw gaat het om sterk gespecialiseerde bedrijven. De inrichting met bijkomende energievoorzieningen vragen grote investeringen en hoge producties om alle bedrijfskosten te dekken. Dit betekent gewassen telen met een hoog saldo. Daarom worden voornamelijk vruchtgroenten (tomaat, paprika en komkommer) geteeld. Tijd

voor tussenteelten of groenbemesters is er niet. Na het ruimen van het gewas moeten zo snel mogelijk weer vruchtgewassen worden geplant. Alle aandacht gaat jaarrond naar de vruchtgroenten. De gespecialiseerde glastuinder kan er feitelijk geen veehouderij bij hebben. Toch heeft de DVC in samenspraak met de gespecialiseerde glastuinders een aantal Demeter-normen geformuleerd. Hiermee is Nederland voortrekker in de internationale bd-beweging:

- Stomen om de bodem te ontsmetten is sinds 2008 verboden. Bedrijven die toch moeten stomen om problemen met bodemziekten op te lossen kunnen een ontheffing krijgen. Daar zit dan wel de verplichting aan gekoppeld om minimaal vier jaar een vruchtwisseling

van één op vier te hanteren.

- Gebruik van niet-duurzaam geproduceerde energie dient te worden beperkt. Ieder glastuinbouwbedrijf dat stookt dient een energieplan op te stellen om gebruik van niet-duurzaam geproduceerde energie te beperken. Dat kan door minder energiegebruik in zijn totaliteit, maar het kan ook worden ingevuld door duurzaam geproduceerde energie in te zetten. Elk bedrijf kan de eigen mogelijkheden aftasten en ontwikkelen.

- Bijlichten is alleen toegestaan bij de opkweek van plantmateriaal. Niet in de teelt zelf.

Demeter. Waarom niet? Waarom wel?

De firma Zann uit Bergschenhoek bij Rotterdam had André Poldervaart gevraagd of hij Demeter-producten kon leveren. Daar was veel vraag naar, omdat een andere Demeter-glastuinder was gestopt. En André zag er wel wat in. Grote verschillen met andere Demeter-glastuinders waren er toen niet zo. Dus waarom niet? De Demeter Voorwaarden Commissie en de Demeter Licentie Commissie hebben zich beide gebogen over de licentieaanvraag van kwekerij Poldervaart. Zij draaiden de vraag om. Waarom wel?

Al voordat precies bekend was hoe de Demeter-normen eruit kwamen te zien is de aanscherping met André besproken. En André is de uitdaging aangegaan. En als André iets aangaat, dan doet hij er ook alles aan om het tot een goed einde te brengen. Wat doet biokwekerij Poldervaart er aan om biologisch-dynamisch te zijn?

- De bemesting is grotendeels gebaseerd

op compost die met BD-preparaten is behandeld. Dit vullen ze aan met biologische kippenmestkorrels en biologische, gefermenteerde varkensdrijfmest. Tot slot geven ze nog een klein deel niet gecertificeerde plantaardige hulp meststof (Monterra). Dit is een voor de gespecialiseerde glastuinbouw heel evenwichtige bemesting.

- Er is een vruchtwisseling van één op drie. Een afwisseling van tomaten en paprika is binnen de biologische glastuinbouw gebruikelijk.

- De moderne kas is hoog, licht en luchtig, zodat de gewassen een optimaal klimaat hebben.

- De isolatie van de kas zowel bovenin als langs de gevels is optimaal. Er zijn twee beweegbare schermen aangebracht die in koude perioden dicht kunnen zodat de warmte binnenblijft.

- Er is een warmtekrachtkoppeling. Met gas wordt elektriciteit opgewekt, die wordt geleverd aan het net. De vrijkomende warmte wordt gebruikt om de kas te verwarmen. Het rendement ligt aanzienlijk hoger dan bij directe verwarming op gas.

- De BD-spuitpreparaten worden ingezet. In eerste instantie gewoon omdat het nu eenmaal hoort. Maar het viel André op dat de paprika's na een terugval goed reageerden op het kiezelpreparaat. Die bespuiting heeft hij toen een paar keer wekelijks herhaald.

- Rond het bedrijf is een natuurlijke bufferzone van anderhalve hectare ingericht.

- Wat André doet dat doet hij goed.

Mansveltgesprekken

Misschien wel het meest interessante van de bd-landbouw is de dynamiek; steeds verder ontwikkelen. En als je daarmee als certificeerder en licentiehouder samen op pad gaat kun je een heel eind komen. Bij het toekennen van de Demeter-licentie hebben nog een paar zaken mee gespeeld. Bij het bedrijf horen nog een kleine tien hectares buitenteelt. Er zijn plannen om daar in samenwerking met een biologische of Demeter-veehouder voedergewassen te telen. De mest van de koeien kan dan worden uitgeruild. André en René doen dit jaar mee met de Mansveltgesprekken over bd-landbouw op hun bedrijven. Ze gaan graag in gesprek met twee collega bd-boeren om uit te wisselen waar de bedrijven voor staan. Bij deze gesprekken is een bd-coach aanwezig. En René gaat de omschakelcursus BD-landbouw doen.

De beide commissies hebben vanuit de voorwaarden en vanuit de certificering de beslissing genomen dat het in een gespecialiseerd land als Nederland mogelijk moet zijn om het Demeter-certificaat toe te kennen aan gespecialiseerde glastuinbouwbedrijven. Wat invulling betreft zijn de eerste stappen nu gezet.

Bent u het met ons eens? Graag krijgen we reacties van lezers! Je kunt contact opnemen met Rienk ter Braake van Stichting Demeter, e-mail rienk@demeter-bd.nl of telefoon 0343-522523.

